

MOURNING

Kerros kerrokselta, pala palalta syntyy ja muodostuu ihminen. Samalla tavoin hän myös poistuu, pala palalta, kerros kerrokselta. Hetken olemme kynttilän liekeissä, tuoksuvassa mehiläisvahassa, ohuessa savussa. Elävien ajatuksissa, valokuvissa ja hautakivissä säilyvät fragmentit olemassaolostamme. Liike on jatkuvaa, kun suuria portteja avataan ja suljetaan. Olemmeko olemassa, vain niin kauan kuin meidät muistetaan?

Kaisaleena Halisen uuden näyttelyn teoksia hallitsevat olemassaolon ja katoavaisuuden elementit. Eräänä lähtökohtana on toiminut Hans Holbein nuoremman maalaus ”Der tote Christus im Grab - Kuollut Kristus haudassaan (1521-1522).” Se on maalaus, joka järkytti syvästi Fjodor Dostojevskia hänen vieraillessaan Baselin taidemuseossa 1867. Kaksi metriä leveä ja kolmekymmentä ja puoli senttiä korkea teos on jo mitoiltaan hämmentävä. Dostojevskin vaimo Anna Grigorjevna kirjoitti muistelmissaan miehensä reaktiosta maalauksen edessä: ”Hän seiso i kaksikymmentä minuuttia liikkumatta paikallaan ja hänen oli ilmeisen vaikeaa hillitä itseään. Hänen kiihtynyt ilmeensä enteili epilepsiakohtauksen alkua.” Dostojevski palasi maalaukseen Idiootti romaanissaan, jossa ruhtinas Myskin huudahtaa teoksen nähdessään: ”Tuon maalauksen takia moni saattaa menettää uskonsa.” Holbeinin maalaus todentuu inhimillisen kuoleman kokemuksen, väijäämättömien luonnonlakien ja kristinuskon risteyksessä. Samalla tavoin risteytyvät eri elementit Kaisaleena Halisen teoksissa. Luu ja hiiltynyt puu ovat kasvaneet yhteen. Maatuviissa, hitaasti häviävissä organismin osissa kasvavat jäiset, lasiset marjat. Elävän aineen tunnusmerkit. Kallat ylväät kuolemankukat kimpuna, tuhkasta muotoiltuna, matkaavat mustissa kärryissään. Reliefeissä palavat tuohukset, kipsiin ja mehiläisvaahan uponneet muistot, ajatukset ja rukoukset poissaoleville.

Jokainen suru on erilainen, jokainen menetys ja kaipuu on oma universuminsa. Rakennumme saavuttamattomasta yhtä paljon kuin saavutetusta. Rakennumme menetyksistä, luopumisista ja kaiPUusta. Kun ihminen, jota ehkä pidimme aika ajoin itsestäänselvyytenä ja arkisena, poistuu luotamme, hän tulee alati läsnä olevaksi. Vähitellen muistimme rakentaa hänestä oman tarinansa. Muotoilee hänet palasista ja osista, jotka ovat ehkä totta. Totta tai ei, ihmisen hahmo säilyy.

Jos Holbeinin maalaama kuollut Kristus sai inhimillisyydellään jonkun epäilemään hänen jumaluuttaan, kykenemmekö me näkemään jumaluuden edesmenneiden inhimillisyydessä. En osaa sanoa, en tiedä vastausta. Unkarilainen kirjailija Imre Kertész kirjoitti: ”Ainoa tie vapauteen kulkee muistin kautta.” Kaisaleena Halisen teoksissa muistin portit raottuvat. Ihminen rakentaa muistojaan, kunnes tulee toisten vuoro. Silloin olemme vain jälki ajassa, painauma kipsissä. Toivokaamme, että meitä kannattelevat tuolloin hellät kädet.

Hannu-Pekka Björkman

näyttelijä-kirjailija